

BOEKEN Oud-Kerkradenaar Hub van Wersch debuteert laat met roman 'Heil uit de diepte'

Ketters, kolen en de krant

'Kolen, kerk en ketterij', de ondertitel van Hub van Wersch' debuutroman 'Heil uit de diepte', vat het boek mooi samen. Al had 'krant' er ook nog bij gekund.

door **Adri Gorissen**

Het lijkt appeltje-eitje. Als de in Alphen aan den Rijn wonende Hub van Wersch (Kerkrade, 1948) eindelijk kan toegeven aan zijn al decennia bestaande schrijfdrang leert hij natuurlijk terug naar zijn roots. Zijn debuutroman *Heil uit de diepte* speelt grotendeels in Rolduc en directe omgeving.

Zo logisch is het echter niet gegaan. Om dat helder te krijgen eerst maar wat persoonlijke achtergronden van de auteur. Van Wersch begint na een wat haperende schoolloopbaan op zijn twintigste in de journalistiek. Eerst werkt hij enkele maanden bij De Nieuwe Limburger om vervolgens over te stappen naar De Gelderlander en vandaar naar het Eindhoven Dagblad. Bij die laatste krant is hij redacteur buitenland en komt hij erachter dat hij over onderwerpen schrijft waar hij onwoldoende van weet. Redden om met een rugzak de wereld over te gaan reizen.

In India ontmoet hij zijn vrouw en keert na enkele maanden met haar terug naar Nederland. Daar volgen banen, een studie antropologie, een reeks communicatiefuncties en tot slot een acht jaar durend wetenschappelijk onderzoek in Alphen aan den Rijn. Als hij dan zo'n driehalf jaar geleden eindelijk aan schrijven toekomt, denkt hij allereerst aan een boek over de mijnstaking in Engeland in 1984 en 1985.

Van Wersch: "Tijdens mijn studie antropologie heb ik een onderzoek gedaan naar de sociëlastaking in India die duurde van januari 1982 tot augustus 1983. Er deden 250.000 testlabarbeiders aan mee en het was daarmee de grootste staking ooit. Ik vroeg me af hoe het in godnaam mogelijk is dat een kwart miljoen mensen al die tijd zonder stakingskas overleefde. Het liep overigens niet goed af: 75.000 arbeiders werden ontslagen en de sociëlastaking ging mis goedge."

"Toen ik eenmaal tijd kreeg, dacht ik: nu ga ik ook iets met de Engelse staking doen. Maar vrijwel tegelijkertijd kwam het besef dat ik dan naar bezig zou zijn. Ik kom uit Kerk-

Hub van Wersch schreef een documentaire roman over abtj Rolduc in de achttiende eeuw. Foto: Hildebrand Hoogte

rade, uit Limburg, waarom zou ik niets doen met het mijndrama daar, de sluiting van de mijnen?" In eerste instantie wil hij tegen de achtergrond van die mijnsluiting een roman schrijven over Limburg, de Limburgers en hun identiteit. Terwijl hij onderzoek doet voor het boek, ontdekt hij de grote rol van de abtj Rolduc bij het begin van de grootschalige steenkoolwinning eind achttiende eeuw. Hij begint te schrijven. "Ik wist daar helemaal niks van", vertelt hij, "maar ik kwam erachter dat zonder de inzet, de initiatieven en de enorme investeringen van de abten uit die tijd er geen kolenwinning was geweest. Ik

begroef me vervolgens in de research en daarbij kwam aan het licht dat Rolduc ook een belangrijke speler was bij de vervolging van de Bokkenrijders. Fascinerend was bovendien dat er in diezelfde tijd een religieuze strijd woedde, waarbij de abtj betrokken was. Het ging eigenlijk om een strijd tussen katholieken die streng in de leer waren, zoals die van Rolduc, en de gelovigen die wat humanere of reukelikkere opvattingen hadden. De monniken van Rolduc werden daarbij van ketterij beschuldigd. Dat conflict was niet alleen heel boeiend, want de tegenstrevers gingen elkaar op alle mogelijke manieren te lijf, het had tevens grote consequenties voor de geschiedenis van de provincie."

De gebeurtenissen - vooral de religieuze - in en om Rolduc uit die tijd krijgen daarom de hoofdrol in zijn roman. Maar Van Wersch wil om die thema's kolen, kerk en ketterij uit het verleden goed te beschrijven een brug slaan naar het heden. "Ik had eerst geen idee hoe", herinnert hij zich, "maar kwam later op het idee een hoofdredacteur van De Nieuwe Limburger te interviewen. Een man - gemiddeld naar de echte toernooi-gedeeftredacteur Jrie Kneepfel - die halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw nieuw is in de regio en zich daarom moet verdiepen in de historie en de cultuur van Lim-

burg. Een man die vrijwel meteen na zijn komst te maken krijgt met de sluiting van de mijnen in Limburg. Hij vertelt als het ware het verhaal."

Wat verhaal krijgt overigens ook nog een behoorlijke zijkak, want de schrijver belicht uitvoerig de democratiseringsdrang die door de Nederlandse journalistiek golfte en die zijn hoogtepunt vindt in de staking op 4 augustus 1973 van de redacteurs van het Limburgs Dagblad tegen de overname van hun krant door De Telegraaf. "Ik vind dat opmerkelijk, want de redacteurs van het Limburgs Dagblad namen dus het voortouw bij die democratisering. Terwijl oudere eldren wereld gedacht dat in Limburg niks gebeurt, was het omgekeerde het geval."

Heil uit de diepte zou je een documentaire roman kunnen noemen, want hoewel Van Wersch feit en fictie mengt, blijft hij in zijn relaxed dicht bij de werkelijkheid. "Ja, die werkelijkheid is de leidraad", erkent hij, "zo'n 95 procent is echt gebeurd. Maar er zit wel degelijk ook fictie in. De personen in het boek kon ik alleen geloofwaardig maken door ze in te vullen. En de dialogen tussen de diverse figuren zijn natuurlijk verzonnen."

Hub van Wersch - *Heil uit de diepte*.
Leon van Ooy Uitgeverij, 472 blz.,
ISBN 9789079226184, 24,95 euro.